

nym zakończeniu obrad można było obejrzyć Biblię J. Gutenberga, znajdującą się w WSD w Pelplinie, oraz zwiedzić zabytkową katedrę.

Ks. Józef Grzywaczewski - Siedlce

## 9. ARCHEOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSKA W RATIO STUDIORUM WYŻSZYCH SEMINARIÓW DUCHOWNYCH?

Archeologia chrześcijańska obok patrologii jest zasadniczym źródłem poznania starożytności chrześcijańskiej. Mimo iż na Zachodzie, jako dyscyplina ukazująca przemawiające bardziej do współczesnego człowieka materialne pomniki chrześcijańskiej wiary, cieszyła się od lat dużym zainteresowaniem, w Polsce z braku specjalistów i pomocy dydaktycznych wykładana była jedynie w ośrodkach akademickich, w Wyższych Seminariach Duchownych zaś tylko sporadycznie i wybiórczo. Aktualnie, dopóki się nie usamodzielnia w odrębną sekcję, należy do Sekcji Patrystycznej. W ostatnich latach wzrosła jednak liczba osób przygotowanych do nauczania tej dyscypliny. W związku z przygotowywanym nowym Ratio Studiorum pojawiła się myśl włączenia jej do programu nauczania w Wyższych Seminariach Duchownych. Reprezentant archeologii chrześcijańskiej w zarządzie Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu do Spraw Nauki Katolickiej prof. dr hab. Barbara Filarska wystąpiła w tej sprawie do Komisji Episkopatu do Spraw Seminariów Duchownych z następującym pismem:

Komisja Episkopatu d/s Seminariów Duchownych

W związku z przygotowywanym nowym Ratio Studiorum i wykorzystując okazję, że Sekcja Patrystyczna, do której należy także archeologia chrześcijańska, otrzymała pismo od Przewodniczącego Komisji Episkopatu d/s Seminariów Duchownych ks. bpa dra S. Szymeckiego dotyczące m.in. sugestii do nowego Ratio Studiorum, zwracamy się z uprzejmą prośbą o włączenie do niego archeologii chrześcijańskiej.

Problem ten był już poruszany na spotkaniu wykładowców patrologii zorganizowanym przez Ks. Kard. Karola Wojtyłę w Krakowie w dniach 12 - 13 lutego 1974 r. i spotkał się z jego życzliwym poparciem oraz zrozumieniem, ale niestety później nie doczekał się realizacji.

Brak elementarnej znajomości archeologii chrześcijańskiej jest niestety odczuwalny u większości duchowieństwa, które nie otrzymało w tym zakresie żadnego przygotowania

podczas studiów seminaryjnych. Z drugiej strony zauważa się wyraźnie zaznaczającą się chęć podbudowania nauczania duszpasterskiego przekazami ze starożytności chrześcijańskiej, które są pomnikami wiary i przemawiają do współczesnego człowieka. Nie brak jednak w tym względzie błędnych informacji wynikających z niezawinionej niezajomości przedmiotu. W dobie posoborowej rozszerzył się bardzo i pogłębił zakres zainteresowań świadectwami tradycji, zarówno pisanymi jak i materialnymi, będący autentycznym powrotem do źródeł. Archeologia chrześcijańska zaś naświetla i ilustruje historię Kościoła starożytnego i naukę Ojców, zapoczątkuje historię sztuki kościelnej, pomaga odtworzyć rytm i rozwój liturgii, uwidacznia też zmiany w mentalności ludu Bożego, w którym łaska ugruntowuje obraz prawd znajdujących następnie potwierdzenie w ogłaszanych dogmatach. Jest więc ona ważnym ogniwem programu kształcenia duchowieństwa.

W związku z powyższym proponujemy następujący projekt programu, który mógłby być realizowany podczas jednego semestru, w wymiarze 1 - 2 godzin tygodniowo:

1. Posoborowy stan badań w zakresie archeologii chrześcijańskiej.
2. Cmentarze naziemne i katakumby.
3. Cmentarne początki sztuki chrześcijańskiej /malarstwo i sarkofagi/.
4. Program ikonografii katakumbowej w okresie przed i po Edykcie Mediolańskim.
5. Problematyka domus ecclesiae i tituli.
6. Bazyliki cesarskie i biskupie, miejskie i cmentarne.
7. Liturgia eucharystyczna w kościołach miejskich i różne formy liturgii w kościołach cmentarnych.
8. i 9. Sztuka zdobiąca wnętrza kościelne w IV, V i VI wieku.
10. Baptysteria i ich dekoracja /IV - VI w./.
11. Odbicie kultu męczenników we wznoszonych dla nich budowlach i w ikonografii.
12. Sakramenty: chrzest, bierzmowanie i eucharystia w ikonografii wczesnochrześcijańskiej.
13. Ikonografia Jezusa Chrystusa w okresie patrystycznym.
14. Ikonografia św. Piotra, Apostołów i Najświętszej Maryi Panny w okresie patrystycznym.
15. Egzegeza typologiczna w świetle ikonografii okresu patrystycznego.

Istnieje już pewna kadra księży, wykształcona w KUL, ATK, a nawet w Rzymie, posiadająca pewne przygotowanie kwalifikujące ich do wykładania archeologii chrześcijańskiej. Ze swej strony zobowiązują się - w wypadku pozytywnego ustosunkowania się Komisji Episkopatu d/s Seminariów Duchownych - do przygotowania w ciągu 2 - 3 lat podręcznika zawierającego materiał proponowany w programie.

doc. dr hab. Barbara Filarska  
Lublin, 22 I 1987 r. reprezentant archeologii chrześcijańskiej w zarządzie Sekcji Patrystycznej przy Komisji Episkopatu d/s Nauki